

## **ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗАХИСНИКА ЗА ПОРУШЕННЯ НОРМ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА**

Відповідальність учасників кримінального провадження за невиконання чи неналежне виконання вимог кримінального процесуального законодавства є однією з гарантій досягнення завдань кримінального процесу. Це обумовлює необхідність та важливість всебічного дослідження цієї проблеми.

Питання кримінальної процесуальної відповідальності на сучасному етапі розвитку вітчизняної науки є малодослідженим. Одним із аспектів цієї проблеми, який потребує додаткової уваги, є кримінальна процесуальна відповідальність різних суб'єктів кримінального процесу.

Втім, проблема кримінальної процесуальної відповідальності суб'єктів кримінального провадження є дискусійною серед вчених-процесуалістів. Одні науковці вважають, що процесуальну відповідальність несе будь-який суб'єкт кримінального провадження, який має процесуальні обов'язки, у разі їх невиконання чи неналежного виконання (Ветрова Г. Н. Уголовно-процессуальная ответственность: автореф. дисс. на соискание ученого степені канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 / Г. Н. Ветрова. — М., 1981. — с. 8; Мурзановська А. В. Про деякі аспекти кримінально-процесуальної відповідальності / А. В. Мурзановська // Актуальні проблеми держави і права: збірник наукових праць. — 2007. — Вип. 32. — С. 339–344). А. Я. Дубинський вважає, що кримінальна процесуальна відповідальність застосовується лише до осіб, які залучаються до участі у кримінальному провадженні, та не може застосовуватися до слідчого, прокурора, судді [Дубинський А. Я. Исполнение процессуальных решений следователя: правовые и организационные проблемы / А. Я. Дубинский // Вибрані праці. — Київ: ЦУЛ, — 2014. — С. 161]. Щодо кримінальної процесуальної відповідальності захисника, то це питання не було предметом широкого наукового обговорення, а тому потребує окремої уваги.

Слід зауважити, що під кримінальною процесуальною відповідальністю, як правило, розуміють застосування кримінально-процесуальних санкцій за свідоме порушення вимог кримінального процесуального законодавства (Удалова Л. Д., Хабло О. Ю. Зловживання у сфері кримінального процесу: монографія / Л. Д. Удалова, О. Ю. Хабло. — К.: Дакор, 2010. — С. 97).

Аналіз норм кримінального процесуального законодавства України свідчить, що у разі вчинення кримінального процесуального правопорушення чи зловживання правом до захисника можуть застосовуватися такі заходи кримінальної процесуальної відповідальності: попередження про відповідальність за неповагу до суду — у разі невиконання розпорядження головування (ч. 2 ст. 330 КПК України); встановлення строку для ознайомлення — у разі зволікання при ознайомленні з матеріалами, до яких надано доступ (ч. 10 ст. 290 КПК України) тощо.

Втім, відповідальність за невиконання захисником вимог кримінального процесуального законодавства визначена і в інших нормативних актах, зокрема, в законі України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

Так, в ч. 1 ст. 324 КПК України визначено, що якщо в судові засідання не прибув за повідомленням захисник у кримінальному провадженні, де участь захисника є обов'язковою, суд відкладає судовий розгляд, визначає дату, час та місце проведення нового засідання і вживає заходів до прибуття його до

суду. Одночасно, якщо причина неприбуття є неповажною, суд порушує питання про дисциплінарну відповідальність адвоката.

В такому разі порядок притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності визначений у Законі України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», де підставами дисциплінарного провадження визначено вчинення адвокатом дисциплінарного проступку, а саме: 1) порушення вимог несумісності; 2) порушення присяги адвоката України; 3) порушення правил адвокатської етики; 4) розголошення адвокатської таємниці або вчинення дій, що призвели до її розголошення; 5) невиконання або неналежне виконання своїх професійних обов'язків; 6) невиконання рішень органів адвокатського самоврядування; 7) порушення інших обов'язків адвоката, передбачених законом (ч. 1 ст. 34).

Отже, за окремі порушення кримінальних процесуальних обов'язків стороною захисту підстави та порядок притягнення до відповідальності регламентуються Кримінальним процесуальним кодексом України. Така відповідальність реалізується у формі кримінальних процесуальних правовідносин та є кримінальною процесуальною відповідальністю. Разом з цим, у разі порушення норм кримінального процесуального закону застосовуються як кримінальні процесуальні санкції, так і санкцій, визначені іншими нормативними актами, зокрема — Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».